

Temat: **Konrad Wallenrod Adama Mickiewicza –kospirator w średniowiecznym kostiumie.**

Czas trwania zajęć

45 minut

Cele zajęć

- określenie funkcji kostiumu historycznego w powieści poetyckiej Adama Mickiewicza Konrad Wallenrod,
- wskazanie elementów gotyckich w utworze Mickiewicza oraz określenie ich funkcji,
- zwrócenie uwagi na romantyczną recepcję Konrada Wallenroda,
- wnioskowanie na podstawie analizy tekstu literackiego,
- ćwiczenia w argumentacji.

Cele wynikające z podstawy programowej

Uczeń:

- wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe ,
- rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji ,
- rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje ,
- przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej ,
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

Metody pracy

- dyskusja
- burza mózgów
- praca z tekstem

Formy pracy

- grupowa
- zbiorowa.

Przebieg lekcji

1. Część wprowadzająca

Nauczyciel prosi uczniów, aby się wypowiedzieli, czy lubią książki i seriale, których świat przedstawiony przypomina zamierzchłą przeszłość (np. Gra o tron lub Wikingowie). Warto zadać pytanie, z czego wynika popularność tego typu opowieści. Nauczyciel podkreśla, że często poruszają one aktualne problemy i kwestie, tylko ukazane w kostiumie historycznym, aby widz mógł na nie spojrzeć z pewnego dystansu.

Nauczyciel informuje uczniów, że Mickiewicz pisał Konrada Wallenroda w latach 1825–1827, przebywając na zesłaniu w Rosji. Poeta wykorzystał gatunek literacki znany m.in. z twórczości Waltera Scotta i George’a Byrona.

2. Część główna

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy. Ich zadaniem będzie wskazać w Konradzie Wallenrodzie konkretne przykłady oraz określić funkcje odpowiednio:

- grupa 1 – języka ezopowego https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C4%99zyk_ezopowy

- grupa 2 – elementów gotyckich https://pl.wikipedia.org/wiki/Architektura_gotycka
 - grupa 3 – kostiumu historycznego https://pl.wikipedia.org/wiki/Maska_historyczna
- Następnie przedstawiciele poszczególnych zespołów prezentują ustalenia, które na bieżąco komentuje nauczyciel. Najważniejsze informacje umieszczone są w tabeli:

	Realizacja	Funkcja
Język ezopowy	metaforyka Pieśni Wajdeloty motto zaczerpnięte z Księcia Machiavellego	Dają możliwość przekazania ważnych treści patriotycznych.
Elementy gotyckie	tajemniczość nastroj grozy konstrukcja przestrzeni (ponury zamek) opisy litewskiej przyrody	Miały podkreślać, że akcja rozgrywa się w średniowieczu. Stanowią także wyraz romantycznej fascynacji średniowieczem i gotycyzmem
Kostium historyczny	Akcja powieści poetyckiej zostaje umiejscowiona w średniowieczu i dotyczy walk pomiędzy Litwą a zakonem krzyżackim	Przekazanie ważnych treści patriotycznych, które nie mogły zostać wyrażone wprost ze względu na rosyjską cenzurę.

Nauczyciel podkreśla, że wszystkie zabiegi zastosowane przez Mickiewicza miały na celu właśnie przekazywanie istotnych treści patriotycznych. Nie uszło to jednak czujności carskiej cenzury.

Senator Nowosilcow w tajnym raporcie dotyczącym Konrada Wallenroda pisał, że jest to utwór niebezpieczny dla imperium rosyjskiego, dąży bowiem do „rozpłomienia gasnącego patriotyzmu, żywienia niezgody i przygotowania przyszłych wydarzeń, do nauczania obecnego pokolenia, jak być teraz lisem, a z czasem zmienić się w lwa”.

Nauczyciel wraz z uczniami analizują sens motto otwierającego powieść poetycką Adama Mickiewicza. Warto przypomnieć podstawowe informacje dotyczące Księcia Machiavellego i zapytać uczniów, jak ich zdaniem mogli odczytać te treści Polacy poddawani zintensyfikowanej rusyfikacji, prowadzący działalność spiskową (należy podkreślić, że autorem Konrada Wallenroda był poeta cieszący się dużym poważaniem).

Konrada Wallenroda w dużej mierze z powodu tego motto błędnie odczytywano zbyt dosłownie – jako „poradnik spiskowca” (Maria Janion uważa, że właśnie to wpłynęło na popularność i żywotność tego tekstu). Utwór „współprzygotowywał” wybuch powstania listopadowego – w dniu ataku na Belweder, siedzibę księcia Konstantego, jeden z uczestników miał powiedzieć: „Słowo ciałem się stało, a Wallenrod Belwederem”. W rzeczywistości najważniejszą kategorią interpretacyjną utworu jest los tytułowego bohatera. <https://zpe.gov.pl/a/moralne-i-niemoralne-strategie-walki-konrad-wallenrod-adama-mickiewicza/DeDdgBjsp>

3. Część podsumowująca

W podsumowaniu lekcji warto poruszyć temat recepcji (odbioru) Konrada Wallenroda w różnych okresach. Maria Janion pisała, że „W warszawskim [...] środowisku spiskowców i powstańców utwór traktowano jednoznacznie jako pochwałę czynu po prostu, [...] nie dostrzegając w nim nawet cienia rozterek moralnych z powodu działania podstępnego, zdradzieckiego i zamaskowanego”.

Środowiska konserwatywne potępiały Konrada Wallenroda, twierdząc, że Mickiewicz opiewa w nim „bezcenego zdrajcę”, co jest całkowicie obce polskiej mentalności i poczuciu moralności.

Krytyk Ignacy Chrzanowski twierdził, że „ani jeden utwór Mickiewicza nie podlegał tyłu i tak różnym sądom jak Konrad Wallenrod”. Nauczyciel prosi uczniów, aby się wypowiedzieli i wyjaśnili dlaczego.